

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ ПРЕДУЗЕЋЕ ЕВТ против СРБИЈЕ

(Представка број 8024/08)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

13. јануар 2015. године

Ова пресуда је правноснажна али може бити предмет редакторских измена.

У предмету предузеће ЕВТ против Србије,
Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора
у саставу:
 Ján Šikuta, *председник,*
 Dragoljub Popović,
 Iulia Antoanella Motoc, *судије,*
и Marialena Tsirlī, *заменик секретара Одељења,*
После већања на затвореној седници 16. децембра 2014. године,
Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу представке (број 8024/08) против Републике Србије коју је Суду поднело, према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Конвенција“) предузеће ЕВТ, из Србије (у даљем тексту: „предузеће подносилац представке“), 19. јануара 2008. године.
2. Предузеће подносиоца представке заступао је господин М. Цветановић, адвокат из Лесковца. Владу Србије (у даљем тексту: „Влада“) заступао је њен заступник, господин С. Царић.
3. Представка је 8. марта 2012. године прослеђена Влади.
4. Влада је била против тога да Одбор разматра ову представку. Пошто је размотрио примедбу Владе, Суд ју је одбацио.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

5. Чињенице предмета како су их стране изнеле могу се сумирати на следећи начин.
6. Предузеће подносилац представке је 28. априла 1995. године поднело грађанску тужбу против С. М. (у даљем тексту: „Дужник“) ради исплате дуга. Трговински суд у Лесковцу је 2. фебруара 2005. године наложио дужнику да подносиоцу представке исплати 6.590 српских динара (РСД), што је износило приближно 82 евра (ЕУР) у време доношења пресуде, заједно са законском затезном каматом на име дуга и РСД 92.442 (приближно 1.154 евра) за трошкове парничног поступка. До 15. септембра 2005. године ова пресуда је постала и правноснажна и извршна.

7. Предузеће подносилац представке је 24. октобра 2005. године поднело предлог Општинском суду у Лесковцу за извршење пресуде Трговинског суда пописом, проценом и продајом покретне имовине дужника. Општински суд је 26. октобра 2005. године донео решење о извршењу. Решење о извршењу је потврђено 9. децембра 2005. године по жалби.

8. Судски извршитељ је 16. марта 2006. године направио попис одређене покретне имовине коју је нашао код дужника. Наведене имовина је заплењена 30. марта 2006. године. Дужник је 28. априла 2006. године тражио повраћај заплењене имовине, тврдећи да она припада трећем лицу и нудећи другу имовину уместо ње. Заплењена имовина је истог дана враћена дужнику, при чему имовина понуђена у замену није заплењена.

9. У периоду од 20. јула 2006. године до 28. маја 2007. године судски извршитељ је шест пута био код куће дужника и у њеним пословним просторијама, али ниједном није било покушаја да се покретна имовина попише.

10. У међувремену, 6. и 20. фебруара, 2. октобра и 21. новембра 2006. године предузеће подносилац представке притуживало се због кашњења извршног поступка председницима Општинског, Окружног и Врховног суда, Надзорном одбору Врховног суда, Високом савету судства и Министарству правде. Надзорни одбор Врховног суда је 25. октобра 2007. године нашао да је спорни извршни поступак претерано дуго трајао и наложио његов хитан завршетак.

11. Предузеће подносилац представке је 15. новембра 2007. године поднело предлог за промену средстава извршења због пропуста органа да изврше пресуду на покретној имовини дужника. Оно је предложило да се извршење спроведе пленидбом и продајом породичне куће пријављене на име супруга дужника. Општински суд је 13. фебруара 2008. године одбацио предлог предузећа подносиоца представке и упутио га да покрене парнични поступак ради утврђивања дужничког дела у породичној кући о којој је реч. Ова одлука је 18. августа 2008. године потврђена по жалби.

12. Пошто је предлог предузећа подносиоца представке за промену средстава извршења одбачен, решење о извршењу од 26. октобра 2005. године остало је на снази. Никада нису предузети даљи кораци да се то решење изврши.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

А. Закон о извршном поступку из 2004. године (објављен у „Службеном гласнику Републике Србије – “Сл. гласник РС“ – број 125/04)

13. Овај закон је био на снази од 22. фебруара 2005. године до 17. септембра 2011. године.

14. Члан 5. прописивао је да суд мора да спроведе извршни поступак без одлагања, а ако то не учини судија је одговоран за несавесно и непрофесионално поступање.

15. Члан 8. прописивао је да суд може да наложи извршење оним средствима и на оним предметима предложеним у предлогу за извршење или у предлогу за промену средстава извршења.

16. Чл. 23. и 24. прописивали су да треће лице које тврди да има имовинска права на имовину заплењену од дужника може у извршном поступку поднети приговор или поднети грађанску тужбу ради проглашења да одређена имовина не може бити предмет извршења.

17. Према члану 58 странка у извршном поступку могла је да се притужује суду против незаконитих или неправилних радњи судских извршитеља, који су затим могли да се укину.

18. Чл. 69 – 97. детаљно утврђују извршење пописом, проценом и продајом дужникове покретне имовине. Чл. 73. став 2. прецизирао је да се дужник сматра власником имовине нађене у његовом поседу уколико трећа страна не обавести суд и докаже своја имовинска права на њу. Члан 73. став 5. прописивао је да се супружници сматрају власницима једнаких делова у свој покретној имовини нађеној у њиховој кући, стану, пословним просторијама или другој непокретној имовини. Поред тога, члан 79. прописивао је да суд мора обуставити извршни поступак ако пописом није утврђена никаква имовина која би могла бити предмет извршења.

19. Чл. 98 – 153. детаљно утврђују извршење продајом дужникове непокретне имовине. Члан 100. је посебно прописивао да поверилац мора да поднесе, заједно са предлогом за извршење, и уверење из земљишних књига да је непокретна имовина пријављена на име дужника.

Б. Закон о извршењу и обезбеђењу из 2011. године (објављен у „Сл. гласнику РС“, бр. 31/2011 и 99/2011)

20. Нови Закон о извршењу и обезбеђењу ступио је на снагу 17. септембра 2011. године чиме је Закон о извршном поступку из 2004. године стављен ван снаге. Члан 358. прописује да се извршни

поступци започети пре ступања на снагу овог закона настављају у складу са одредбама Закона о Закон о извршењу и обезбеђењу из 2011. године.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. СТАВ 1. КОНВЕНЦИЈЕ И ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА БРОЈ 1 У ВЕЗИ СА НЕИЗВРШЕЊЕМ ПРЕСУДЕ ДОНЕТЕ У КОРИСТ ПРЕДУЗЕЋА ПОДНОСИОЦА ПРЕДСТАВКЕ

21. Предузеће подносилац представке притуживало се према члану 6. став 1. Конвенције и члану 1. Протокола број 1, због неизвршења пресуде од 2. фебруара 2005. године. У релевантном делу, ови чланови гласе:

Члан 6. став 1.

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама ..., има право на правичну ... расправу у разумном року ... пред ... судом,“

Члан 1. Протокола број 1

„Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине.“

A. Допуштеност

22. Влада је изнела да предузеће подносилац представке није исцрпело све доступне, делотворне домаће правне лекове. Оно посебно није покренуло посебну парницу према чл. 199. и 200. Закона о облигационим односима. Даље, предузеће подносилац представке није употребило уставну жалбу. Најзад, оно је пропустило да поднесе притужбу према члану 58. Закона о извршном поступку из 2004. године.

23. У односу на први аргумент Владе, Суд је већ утврдио да се горе наведени лек не може сматрати делотворним у оквиру значења његове утврђене судске праксе према члану 35. став 1. Конвенције (види, уз одговарајуће измене, *В. А. М. против Србије*, број 39177/05, став 86, 13. март 2007. године). Он не види ниједан разлог да одступи од овог става у предметном случају.

24. У вези са другим аргументом Владе, примећено је да је овај Суд већ утврдио да уставну жалбу, у начелу, треба сматрати делотворном у оквиру значења члана 35. став 1. Конвенције у односу на све

представке поднете почев од 7. августа 2008. године (види *Винчић и други подносиоци представки против Србије*, бр. 44698/06 и друге, став 51, 1. децембар 2009. године). Пошто је предузеће подносилац представке у предметном случају покренуло свој предмет пре тог датума, Суд не налази ниједан разлог да одступи од свог закључка у предмету *Винчић*.

25. Најзад, у вези са последњим аргументом Владе, Суд прво констатује да се предузеће подносилац представке није притуживало на незаконите или непрописне акте извршитеља. У овом предмету није такође ни реч о некој појединачној одлуци или мери коју су предузели извршни органи. Предузеће подносилац представке се заправо притуживало због пропуста Тужене државе да изврши пресуду донету у његову корист. Суд даље констатује да је чланом 5. Закона о извршном поступку из 2004. године утврђена обавеза судова да брзо воде извршне поступке (види став 14. у горњем тексту). Он такође примећује да се, са своје стране, предузеће подносилац представке више пута притуживало због кашњења извршног поступка разним државним телима, али узалуд (види став 10. у горњем тексту). Влада је у сваком случају пропустила да пружи примере предмета у којима је притужба према члану 58. Закона о извршењу из 2004. године убрзала извршни поступак. Према томе, притужба против незаконитих или непрописних аката извршитеља не може представљати делотворни правни лек за наводну повреду. У складу са тим, предузеће подносилац представке није морало да употреби тај правни лек.

26. С обзиром на горе наведено, примедбе Владе морају се одбити. Суд такође сматра да ова притужба није очигледно неоснована у оквиру значења члана 35. став 3. Конвенције и не налази ниједан други основ да је прогласи недопуштеном. Притужба се, према томе, мора прогласити допуштеном.

Б. Основаност

1. Период који се разматра

27. Влада је изнела да је извршни поступак трајао мање од три године, односно од 24. октобра 2005. године до 18. августа 2008. године.

28. Суд констатује да је извршни поступак почео 24. октобра 2005. године и да није званично обустављен, прекинут или завршен на други начин у складу са домаћим правом (види став 18. у горњем тексту). Сходно томе, аргумент Владе да је извршни поступак завршен после 18. августа 2008. године мора се одбацити. Суд према томе сматра да пресуда донета у корист предузећа подносиоца представке тек треба да се изврши после скоро девет година.

2. Аргументи страна

29. Влада је тврдила да је извршни поступак вођен марљиво. Кашњења су делимично приписана предузећу подносиоцу представке, а делимично лошем финансијском стању дужника.

30. Предузеће подносилац представке је тврдило да извршни поступак траје од 2005. године без обзира на чињеницу што дужник има довољно средстава.

3. Релевантна начела

31. Суд подсећа да члан 6. став 1. Конвенције, између осталог, штити спровођење правноснажних, обавезујућих судских одлука, што, у државама које прихватају владавину права, не може да остане неизвршено на штету једне стране. У складу са тим, извршење судске одлуке не може да се спречи, побије или да неоправдано касни (види, међу многим ауторитетима, *Hornsby против Грчке*, 19. март 1997. године, став 40, *Извештаји о пресудама и одлукама 1997-II*). У смислу члана 1. Протокола број 1, Суд примећује да „потраживање“ може представљати „имовину“ ако је довољно утврђено да је извршно (видети *Burdov против Русије*, број 59498/00, став 40, ЕЦХР 2002-III) и подсећа да према овој одредби, као и према члану 6. став 1. Конвенције, држава има позитивну обавезу да организује систем за извршење пресуда који је делотворан и у праву и у пракси и обезбеђује њихово извршење без кашњења (види *Fuklev против Украјине*, број 71186/01, став 84, 7. јун 2005. године). Држава такође мора да се стара да се поступа у складу са одговарајућим домаћим законодавством (види исто, став 91.).

32. Даље, Суд примећује да одговорност државе за извршење пресуде против приватних лица не иде даље од укључивања државних органа у извршне поступке и да једном када суд заврши извршни поступак у складу са националним законом, одговорност државе престаје (види *Shestakov против Русије* (одлука), број 48757/99, 18. јун 2002. године). Штавише, држава се не може сматрати одговорном за пропуст да се пресуда изврши због немаштине дужника осим и у мери у којој се то приписује домаћим органима, на пример, њиховим грешкама или кашњењу у поступку извршења (види, уз одговарајуће измене, *Omasta против Словачке* (одлука), број 40221/98, 10. децембар 2002. године).

33. Најзад, Суд подсећа да извршни поступак по својој самој природи мора да се заврши брзо (види *Comingersoll S.A. против Португала* [BV], број 35382/97, став 23, ЕЦХР 2000-IV).

4. Процена Суда

34. Суд сматра да је дужина извршног поступка у питању *a priori* неоправдана и позива на свеобухватну процену. Његова укупна дужина могла би се оправдати само у посебним околностима. Међутим, аргументи Владе о понашању страна не могу довољно објаснити тако значајно кашњење, које је, према мишљењу Суда, проузроковано углавном пропустом домаћих судова да извршни поступак воде делотворно у складу са предвиђеним релевантним домаћим законом. Посебно, имовина првобитно заплена у дужниковој кући ослобођена је на њен захтев супротно чл. 23. и 24. Закона о извршном поступку из 2004. године (видети ст. 16. и 18. у горњем тексту). Штавише, није било даљих покушаја да се покретна имовина дужника попише (види став 9. у горњем тексту) и да се решење о извршењу спроведе. С обзиром на чињеницу да извршни поступак није обустављен због непостајања имовине дужника у складу са чланом 79. Закона о извршном поступку из 2004. године (види став 18. у горњем тексту), Суд не може а да не закључи да дужник има довољно средстава. Влада супротна тврдња се према томе одбацује.

35. Суд је често утврђивао повреде члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1 у предметима који покрећу питања слична овом у предметном случају (види предузеће ЕВТ, цитирана у горњем тексту).

36. Пошто је размотрио сав материјал који му је достављен, Суд сматра да Влада није истакла ниједну чињеницу или аргумент који би могао да га убеди да у овом предмету донесе другачије закључке. Узимајући у обзир своју праксу о овом питању, Суд сматра да су у овом предмету српске власти угрозиле суштину „права на суд“ предузећа подносиоца представке и спречиле га да добије новац који је законито очекивао.

37. У складу са тим, дошло је до повреде члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1 у вези са неизвршењем пресуде донете у корист предузећа подносиоца представке.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. КОНВЕНЦИЈЕ У ВЕЗИ СА ДУЖИНОМ ПОСТУПКА

38. Предузеће подносилац представке такође се притуживало због дужине парничног поступка покренутог 1995. године који је правоснажно завршен до 15. августа 2005. године (види став 6. у горњем тексту).

39. Суд примећује да он није имао надлежност у вези са овим поступком до 3. марта 2004. године када је Србија ратификовала Конвенцију. Суд сматра да период који спада у његову надлежност

ratione temporis у односу на спорни поступак није трајао неоправдано дуго, посебно зато што су у овом периоду судови донели две пресуде на два нивоа.

40. Произилази да се овај део представке мора прогласити недопуштеним као очигледно неоснован, у складу са чланом 35. ст. 3 а и 4. Конвенције.

III. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

41. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци.“

A. Штета

42. Предузеће подносилац представке је на име материјалне штете тражило да држави буде наложено да му исплати 22.000 евра. Оно је такође тражило 4.000 евра за нематеријалну штету.

43. Влада је оставила Суду да одлучи о питању материјалне штете по сопственом нахођењу, при чему је захтев за накнаду нематеријалне штете сматрала претераним.

44. У вези са траженом накнадом материјалне штете, Суд сматра да не постоје докази да дужник нема довољно средстава да се у потпуности изврши пресуда у питању. Суд сматра, према томе, да Влада мора измирити потраживање предузећа подносиоца представке за накнаду материјалне штете, обезбеђењем свих неопходних корака како би се омогућило да се предметни домаћи поступак заврши што пре, узимајући у обзир захтеве правилног спровођења правде.

45. С друге стране, Суд прихвата да је предузеће подносилац представке претрпело одређену нематеријалну штету која се не може довољно надокнадити тиме што ће се само утврдити повреда (види, уз одговарајуће измене, *Comingersoll*, цитирана у горњем тексту, ст. 35-37; и *Teltronic-CATV против Пољске*, број 48140/99, ст. 67, 68. и 60, 10. јануар 2006. године). Процењујући на основу правичности и с обзиром на околности случаја, Суд предузећу подносиоцу представке досуђује 3.600 евра по овом основу.

Б. Трошкови

46. Предузеће подносилац представке је такође тражило 1.000 евра за трошкове настале пред Судом.

47. Влада с тим у вези није доставила никакав коментар.

48. У складу са праксом Суда, подносилац представке има право на накнаду трошкова само у оној мери у којој је показано да су они заиста и неопходно настали и да су разумни у износу. Наиме, уколико их је подносилац представке е платио, или је био обавезан да их плати, у складу са законском или уговорном обавезом, и да су морали бити неизбежни како би се спречила утврђена повреда или ради обештећења. Суд тражи прецизиране рачуне и фактуре који су довољно детаљни да му омогуће да одреди у којој су мери горе наведени захтеви испуњени. Пошто у предметном случају рачуни за трошкове нису достављени, Суд ово потраживање одбацује.

В. Затезна камата

49. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Проглашава* притужбе због неизвршења пресуде од 2. фебруара 2005. године допуштеним, а преостали део представке недопуштеним;
2. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1;
3. *Утврђује*
 - (а) да Тужена држава предузме све неопходне кораке да би омогућила да се домаћи поступак који се разматра у овом предмету заврши што пре, узимајући у обзир захтеве правилног спровођења правде;
 - (б) да Тужена држава исплати предузећу подносиоцу представке, у року од три месеца, 3.600 евра (три хиљаде шест стотина евра) заједно са порезом који се може платити, који ће се претворити у локалну валуту, по курсу важећем на дан измирења нематеријалне штете;
 - (в) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке у законском периоду уз додатак од три процентна поена;

4. *Одбија* преостали део потраживања предузећа подносиоца представке за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 13. јануара 2015. године, у складу са правилом 77 ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Marialena Tsirli
Заменик секретара

Ján Šikuta
Председник